

RAPORT Z DEBATY

ORGANIZATORZY:

PROCESY
INWESTYCYJNE

Instytut im.
E. Kwiatkowskiego

PARTNERZY STRATEGICZNI:

 Dalkia
Polska

 Fortum

 GLOBEMA

Landis
Gyr+
manage energy better

 PGNiG
Polskie Górnictwo Rafinerie
i Gazownictwo SA

 RWE
The energy to lead

 SPEC

 TAURON
POLSKA ENERGIA

 TOWAROWA
GIEŁDA ENERGII S.A.

 WÄRTSILÄ

PARTNERZY WYDARZENIA:

 MAZOWIECKA
AGENCJA
ENERGETYCZNA

 STOWARZYSZENIE
ENERGII ODNAWIALNEJ

PARTNERZY MEDIALNI:

 ecomanager
przemysł • biznes • środowisko

 nowa
Energia

 Czysta Energia

STRESZCZENIE KIEROWNICZE:

Do rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce konieczne są następujące działania:

- Inwentaryzacja zasobów oraz stopnia dekapitalizacji;
- Planowanie energetyczne;
- Stworzenie regionalnych planów redukcji emisji (wojewódzkich, powiatowych i gminnych), które obejmowałyby określenie kto powinien podejmować działania, jakie oraz oszacowanie kosztów;
- Opracowanie lokalnego programu modernizacji i rozwoju sieci – przesyłowej, rozdzielczej i dystrybucyjnej;
- Sprawne i zoptymalizowane mechanizmy wsparcia:
  - Wsparcie inwestycyjne:
    - Certyfikaty inwestycyjne (zrobione),
    - Fundusze wsparcia (pomocowe):
      - Krajowe,
      - Zagraniczne (unijne),
  - Wsparcie eksploatacyjne:
    - Certyfikaty eksploatacyjne (zielone);
- Mechanizmy organizacyjne:
  - Prawo drogi,
  - Obowiązek przyłączenia,
  - Obowiązek monitoringu,
  - Prawo do informacji,
  - taryfowanie
- Budowanie świadomości społecznej.

ROZWINIĘCIE:

Przed polską energetyką stoi wiele dylematów. Aktualne koszty działań, które powinien podjąć sektor energetyczny wynikają ze spychania problemów i odsuwania ich na bok przez wiele lat. Jednym z zagadnień, na które trzeba zwrócić uwagę, szczególnie w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego państwa (a także należy podjąć aktywne działania na rzecz jego realizacji) jest **przemodelowanie podejścia do energetyki z centralnego na lokalne**.

Rozwój energetyki lokalnej jest korzystny nie tylko ze względu na możliwość zabezpieczenia bezpieczeństwa energetycznego i ciągłości dostaw, ale również z powodu konieczności realizacji założeń unijnych dyrektyw, kładących szczególny nacisk na efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii. Aby działać w tym zakresie skutecznie niezbędne jest zaangażowanie władz lokalnych i samorządów, skorelowanie strategii rządu z planami inwestycyjnymi gmin, dostosowanie niezbędnej legislacji, usprawnienie systemów monitoringu, rozwiązanie kwestii dot. finansowania. W kontekście rozwoju energetyki regionalnej duże znaczenie ma również restrukturyzacja infrastruktury, rozbudowa sieci przesyłowych i dostosowanie ich do aktualnych potrzeb odbiorców na obszarach wiejskich, a także lokalny monitoring zapotrzebowania na moc.

Celem debaty „Energetyka w aspekcie regionalnym”, która odbyła się 11 maja 2010 r. w Siedzibie „Polityki” w Warszawie było omówienie zagadnienia, zdefiniowanie jego zakresu oraz próba znalezienia rozwiązania pojawiających się problemów. Wśród tematów koniecznych do szczegółowego rozważenia i zaplanowania dla nich konkretnych działań znalazły się – rozwój energetyki rozproszonej, rejonowych sieci ciepłowniczych, kogeneracji, lokalnych źródeł energii z uwzględnieniem możliwości jakie daje energetyka wiatrowa, elektrownie wodne, biomasa oraz tzw. „waste-to-energy”.

W dyskusji w charakterze prelegentów udział wzięli:

- prof. Krzysztof Żmijewski, Sekretarz Generalny Społecznej Rady Narodowego Programu Redukcji Emisji;
- prof. Eugeniusz Toczyłowski, Przewodniczący Grupy Roboczej ds. Rynku, Społeczna Rada Narodowego Programu Redukcji Emisji;
- Grzegorz Wiśniewski, Prezes Zarządu, Instytut Energetyki Odnawialnej;
- Bogusław Regulski, Wiceprezes Zarządu, Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie;
- Marek Palonka, Prezes Zarządu, Mazowiecka Agencja Energetyczna Sp. z o.o.;
- Rudolf Borusiewicz, Sekretarz Generalny Związku Powiatów Polskich.

Debatę poprowadziła Pani Marina Coey, Prezes Zarządu firmy Procesy Inwestycyjne Sp. z o.o.

Organizatorami dyskusji były:

- Procesy Inwestycyjne Sp. z o.o.;
- Stowarzyszenie na rzecz Efektywności ETA;
- Instytut im. E. Kwiatkowskiego.

Wśród partnerów strategicznych wydarzenia znalazły się firmy:

- Towarowa Giełda Energii SA;
- Tauron Polska Energia SA;
- Dalkia Polska SA;
- RWE Polska SA;
- Stołeczne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej SA;
- Wartsila Polska Sp. z o.o.;
- Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o.;
- Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA;
- Landis + Gyr Sp. z o.o.;
- Globema Sp. z o.o.
- Polkomtel SA;
- Katowicki Holding Węglowy SA.

Partnerami wydarzenia były:

- Stowarzyszenie Energii Odnawialnej;
- Mazowiecka Agencja Energetyczna Sp. z o.o.

Patronat medialny nad debatą objęły:

- Nowa Energia;
- Czysta Energia;
- Ecomanager.

Zgromadzonych gości powitała **Pani Anna Ogniewska, Manager ds. Informacji, Promocji i PR w firmie Procesy Inwestycyjne Sp. z o.o.**, która przedstawiła tematykę spotkania, prelegentów oraz złożyła serdeczne podziękowania partnerom strategicznym, partnerom wydarzenia, patronom medialnym oraz przybyłym uczestnikom.

Następnie prowadząca debatę, **Pani Marina Coey, Prezes Zarządu firmy Procesy Inwestycyjne Sp. z o.o.** oddając głos pierwszemu prelegentowi, podkreśliła strategiczne znaczenie poruszanej problematyki oraz absolutną konieczność podjęcia zdecydowanych działań na rzecz rozwoju energetyki w aspekcie regionalnym.

CZEŚĆ MERYTORYCZNA:

Część merytoryczną debaty rozpoczęło wystąpienie **prof. Krzysztofa Żmijewskiego, Sekretarza Generalnego Społecznej Rady Narodowego Programu Redukcji Emisji** zatytułowane „Systemowe rozwiązania dla energetyki rozproszonej”. Profesor Żmijewski rozpoczął przemówienie od podkreślenia misji Społecznej Rady Narodowego Programu Redukcji Emisji (SRNPRE) utworzonej przy Wicepremierze i Ministrze Gospodarki, którą jest „dostarczenie kompetentnej, niezależnej i wszechstronnej strategicznej ekspertyzy umożliwiającej realizację konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju”. Następnie przedstawione zostały zdania stojące przed Radą i stan ich realizacji. Narodowy Program Redukcji Emisji (NPRE) jest niezwykle istotny dla państwa ze względu na fakt, że od jakości jego przygotowania i późniejszej realizacji uzależniona została przyznana Polsce derogacja. Cele NPRE obejmują m.in. rozwój energetyki rozproszonej, która zdaniem ekspertów Rady jest jednym z zasadniczych elementów systemu energetycznego pozwalających na efektywny rozwój polskiej gospodarki, zbilansowanie potrzeb konsumpcyjnych oraz realizację Pakietu Klimatyczno – Energetycznego.

Rozwój energetyki jądrowej nie rozwiąże problemów, ponieważ budowa pierwszej instalacji zostanie rozpoczęta po roku 2015, a elektrownia zacznie funkcjonować najwcześniej w roku 2020, a prawdopodobnie trochę później. Tymczasem inwestować w rozwój niskoemisyjnej, zielonej infrastruktury musimy już teraz i już dziś musimy myśleć o zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw. Z tego powodu eksperci SRNPRE w Zielonej Księdze dużą uwagę poświęcili energetyce rozproszonej. Zidentyfikowane zostały problemy i bariery dotyczące narzędzi, technologii OZE oraz zagadnień związanych z ochroną środowiska.

Dalej prof. Żmijewski podkreślił cele i konieczność realizacji europejskiego Pakietu Klimatyczno – Energetycznego. Zwrócił również uwagę, że pułap emisji gazów cieplarnianych w 2020 r. w porównaniu z poziomem emisji gazów cieplarnianych w 2005 r. w sektorze non-ETS wzrośnie o ok. 14% (w transporcie może wzrosnąć nawet od 60 do 80%). Dodatkowo nie wiadomo czy priorytet zmniejszenia zużycia energii dla UE

pozostanie na poziomie 20%. Na chwilę obecną udział energii z OZE w bilansie energii końcowej w 2020 r. będzie się kształtował min. na poziomie 15%. Na powyższe nakłada się również zobowiązanie poprawy efektywności energetycznej, w wyniku której musimy zmniejszyć zużycie energii o 20%. Aby zrealizować stojące przed nami zadania konieczna jest m.in. modernizacja sieci ciepłowniczych oraz kotłowni, jednakże do chwili nie zostały opracowane zasady oraz sposoby pozyskania funduszy na wdrożenie tego celu.

Realizacja NPRE wymaga ogromnych nakładów inwestycyjnych (rzędu ok. 13,5 – 16 mld € rocznie), których wielkość można porównać tylko ze zobowiązaniami Planu Marshalla. Jednakże kwestie związane z finansowaniem nie są jedynym stojącym przed Polską problemem. Podjęcie tak ogromnych powinności wiąże się z koniecznością przygotowania psychologicznego całego społeczeństwa, ponieważ zakres inwestycji doprowadzi do wzrostu cen w całej gospodarce, a jednocześnie do potężnego rozwoju gospodarki.

Innymi problemami, których przewyżczeniem zajmują się eksperci związani ze SRNPRES są:

- brak infrastruktury przyłączeniowej pozwalającej na rozwój generacji rozproszonej;
- słaba elektryczna infrastruktura sieciowa w rejonach o dużym potencjale OZE (płn. Polska);
- trudności dot. przyłączenia farm wiatrowych do sieci, spowodowane słabym stanem KSE;
- długie procedury administracyjne przygotowania projektów inwestycyjnych;
- brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- brak możliwości zaliczania inwestycji OZE do inwestycji celu publicznego;
- brak koordynacji zmian ustawowych tworzących uwarunkowania rozwoju OZE;
- brak wizji podstawowych kierunków rozwoju branży.

W przypadku problemów związanych z przyłączeniami OZE do sieci, prof. Żmijewski zasugerował rozłożenie obowiązków na dwie zaangażowane strony – operatora sieci przesyłowych i dystrybutora. Wsparcie państwa również powinno być rozłożone proporcjonalnie dla podmiotów uruchamiających takie inwestycje w sieci.

Mamy duży potencjał do rozwoju energetyki rozproszonej, ale nie wiemy jak go wykorzystać. Zdaniem prof. Żmijewskiego to jeden z najważniejszych problemów, z którymi musimy sobie poradzić, ponieważ „jeśli nie będzie energetyki rozproszonej, nie będzie energii” w perspektywie roku 2050.

Następnie głos zabrał **prof. Eugeniusz Toczyłowski, Przewodniczący Grupy Roboczej ds. Rynku, Społeczna Rada Narodowego Programu Redukcji Emisji**, który mówił o możliwościach rozwoju energetyki rozproszonej z perspektywy jakości istniejących i rozwijanych mechanizmów rynkowych oraz regulacyjnych. Podkreślił, że wartość i zakres naszych długofalowych zobowiązań związanych z ekologią oraz potrzeby inwestycyjne związane z dekapitalizacją majątku oraz wymaganiami zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Polski są rzeczywiście przeogromne. Potencjalny sukces podejmowanych zadań zależy będzie od nas samych, od efektywności rozwiązań systemowych oraz jakości procesów, które uda nam się uruchomić. Realizacja celów związanych z wdrożeniem NPRE może kosztować bardzo dużo. Przy szacowanej skali wydatków rzędu setek mld PLN do roku 2030, od jakości obecnie podejmowanych decyzji oraz wdrażanych mechanizmów zależy, czy uda nam się obniżyć niezbędne wydatki nawet o dziesiątki mld PLN oraz czy zamierzone cele zostaną osiągnięte w całości, czy tylko częściowo.

Prof. Toczyłowski zwrócił uwagę na zróżnicowanie i wielowymiarowość problemów związanych z tematem długoterminowej efektywności ekonomicznej. Aby efektywnie modernizować polską gospodarkę energetyczną musimy przede wszystkim odpowiedzieć sobie na pytanie – w co, czy i w jak będziemy inwestować. Możliwości jest bardzo dużo, jednak istniejące obecnie rozwiązania systemowe nie sprzyjają podejmowaniu racjonalnych decyzji, które zapewniłyby efektywność w skali długoterminowej oraz uwzględniałyby wszystkie cele i elementy rozwojowe. Polska energetyka może być konkurencyjna, pojawia się wielu potencjalnych inwestorów, ale nie ma ustalonych przejrzystych ram prawnych, co doprowadza do sytuacji, że nie wszystkie podmioty mają równe szanse realizacji swoich zamierzeń. Warunki konkurencji są niejasne, niestabilne oraz nierówne, stąd niektórzy gracze mogą czuć się dyskryminowani. Priorytetem państwa powinno być dążenie do stworzenia równych warunków konkurencji energii „czystej ekologicznie” i energii „oczyszczonej”, oraz opracowania takich rozwiązań systemowych, dzięki którym energetyka lokalna będzie miała optymalne warunki dla rozwoju. Powinny zostać dopracowane zasady wsparcia dla regionów, gmin, ponieważ obecnie nie jest jasne kto i na jakich podstawach może starać się o dofinansowanie.

Część podejmowanych obecnie działań to rozwiązania cząstkowe i zastępcze, podczas gdy powinniśmy rozwiązywać problemy energetyki w sposób kompleksowy, uwzględniając wszystkie wymiary (w tym ujawnianie ukrytych kosztów zewnętrznych np. poprzez zmiany w systemie podatkowym oraz strojenie mechanizmów rynkowych).

Absolutną koniecznością jest stworzenie warunków dla samoczynnego, naturalnego rozwoju konkurencyjności oraz ukierunkowania rynkowych procesów zapewniając efektywność ekonomiczną. Aby w energetyce realizować cele długofalowe w najbardziej efektywny sposób, powinniśmy skupić się na następujących działaniach:

- Ujawnienia wszelkich kosztów zewnętrznych, w tym związanych z celami ekologicznymi i rozwojowymi, oraz ich internalizacji w systemie rynkowym;
- Dążenie do stworzenia możliwie równych warunków we wszystkich segmentach i ogniwach systemu gospodarczego (np. równych zasad podatkowych i wsparcia w rolnictwie, górnictwie, różnych technologii wytwarzania);
- Uwzględniania dodatkowych kosztów związanych z ryzykiem rynkowym i regulacyjnym i wybierania najlepszych mechanizmów służących ich redukcji;
- Zastosowaniu mechanizmów rynkowych globalnie efektywnych, które w sumie pozwolą generować największe zyski podmiotom dającym swoim klientom najwyższą wartość dodaną.

Powyższe zasady funkcjonowania powinny dotyczyć energetyki na szczeblu krajowym, lokalnym oraz regionalnym, np. jeśli pojawia się możliwość rozwoju inwestycji w OZE, podmiot podejmujący się jej realizacji powinien mieć zapewnione równe szanse rozwoju. Niestety w chwili obecnej taka sytuacja należy do rzadkości. Wprowadzie wachlarz dostępnych środków wsparcia jest szeroki, jednak nie zawsze dobrze wykorzystywany. Zdaniem prof. Toczyłowskiego podstawowym warunkiem dla rozwoju zdrowego, konkurencyjnego rynku jest wprowadzenie racjonalnych i długofalowych rozwiązań, które pozwolą wszystkim graczom funkcjonować w sposób przewidywany w długofalowym interesie całej gospodarki i społeczeństwa. Aby doprowadzić do takiego stanu potrzebne jest kompleksowa zmiana mechanizmów regulacyjnych, rynkowych i podatkowych, w tym harmonizacja istniejących i projektowanych mechanizmów wsparcia oraz potwierdzenie fundamentalnych zasad na drodze legislacyjnej.

Wystąpienie kolejnego prelegenta, **Pana Grzegorza Wiśniewskiego, Prezesa Zarządu, Instytut Energetyki Odnawialnej, Członka Grupy Roboczej ds. OZE, Społeczna Rada Narodowego Programu Redukcji Emisji**, miało tytuł „Odnawialne źródła energii a możliwości poprawy lokalnego i regionalnego bezpieczeństwa energetycznego – uwarunkowania i instrumenty”. Prelegent skupił się na uwarunkowaniach i możliwościach rozwoju OZE z perspektywy samorządów terytorialnych.

Na początku porównane zostały wybrane definicje bezpieczeństwa energetycznego pod kątem uwzględnienia w nich aspektu regionalnego. Zdaniem Pana Grzegorza Wiśniewskiego najlepsza jak dotąd definicja powstała w raporcie Rady Ministrów z roku 2001 nt. bezpieczeństwa energetycznego państwa. Zakładała, że zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego powinno być realizowane nie tylko z perspektywy krajowej, ale również regionalnej i lokalnej. Wprowadzała także zadania dla samorządów w zakresie rozwoju lokalnych potencjałów „**wytwarzania energii odnawialnej**, świadczenia lokalnych usług dystrybucyjnych oraz zapewnienia zaopatrzenia odbiorców w energię elektryczną i ciepło”. Kolejne definicje, coraz bardziej ogólne, były już narażone na wypaczenia, ponieważ nie sugerowały przejrzystych rozwiązań w całym systemie, a koncentrowały się na problemach wycinkowych i na centralistycznym podejściu do ich ew. rozwiązywania. Aby prowadzona polityka energetyczna była transparentna wobec adresatów, skuteczna i efektywna konieczne jest włączenie w realizację polityki energetycznej samorządów terytorialnych.

Prezes Wiśniewski podkreślił, że:

- Niezmiernie ważne jest, aby samorzady uwzględniały w swoich priorytetach inwestycyjnych energetykę. Należy dążyć do **korelacji planów inwestycyjnych gmin i przedsiębiorstw energetycznych**;
- Wiąże się z tym **konieczność poprawy stanu infrastruktury energetycznej**, w celu zapewnienia wyższego poziomu usług dla lokalnej społeczności, przyciągnięcia inwestorów **oraz podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności regionów**;
- Jednym z zasadniczych warunków powodzenia realizacji polityki energetycznej państwa jest **dobre planowanie energetyczne**.

Dlatego niezwykle ważne jest jasne wyartykułowanie odpowiedzialności organów samorządowych za przygotowanie lokalnych założeń i planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Zostało to już zauważone w „PEP 2030” i nawet uwzględnione w inicjatywach legislacyjnych, ale brakuje jeszcze kilku innych elementów integrujących planowanie energetyczne np. z planami rozwoju przedsiębiorstw i z planami miejscowymi. Brakuje instrumentów integracji planowania centralnego i lokalnego; dalej polityka energetyczna nie uwzględnia i nie docenia wymiaru przestrzennego, w którym najlepiej widać realne możliwości wykorzystania odnawialnych zasobów energii.

Bez udziału samorządów terytorialnych nie uda nam się zrealizować również dodatkowych obowiązków nałożonych na nas przez dyrektywę 2009/28/WE o promocji stosowania OZE. Niezwykle ważne jest więc, aby samorzady bardziej aktywnie były włączane nie tylko w realizację polityki energetycznej, ale również w proces jej kształtowania, czego przykładem mogłoby być wysłanie do samorządowców do zaopiniowania Zielonej Księgi NPRE.

Wprowadzanie prawnych obowiązków rozwoju OZE, nie powinno być zależne tylko od rządu, ale powinno być również przygotowywane na poziomie gmin i regionów, ponieważ to właśnie władze lokalne mają największe możliwościowy korzystania potencjału OZE.

Każdy region charakteryzuje się innymi możliwościami rozwoju energetyki wiatrowej, słonecznej ciepłej, geotermalnej, biogazu czy biomasy stałej, inną mocą zainstalowaną i zużyciem energii, dlatego niezwykle ważne jest świadome, efektywne planowania energetycznego i koordynacja podejmowanych działań właśnie na poziomie lokalnym. Oczywiście nie każdy samorząd terytorialny jest przygotowany do realizacji takich zadań, dlatego konieczne jest opracowanie skutecznych narzędzi wspomagających rozwój inwestycji w regionach. W tym kontekście duże znaczenie mają opracowywane np. przez NFOŚiGW instrumenty finansowe budowy instalacji OZE w regionach razem z rozwojem tzw. inteligentnych sieci. Jako dobrą praktykę, na której moglibyśmy się wzorować w kwestii zintegrowanego zarządzania wykorzystania OZE na szczeblu regionów na rzecz poprawy bezpieczeństwa energetycznego Prezes Wiśniewski przytoczył przykład hiszpańskiej *Red Electrica – operatora zarządzającego ponad 20 GW mocy w OZE (głównie w energetyce wiatrowej), bilansującego energię na szczeblu poszczególnych regionów, tak aby było jak najmniej przepływów, i aby w praktyce uniknąć odłączania OZE ze współpracy z siecią OZE.*

W podsumowaniu prezentacji przedstawione zostały następujące wnioski:

- Pojęcie bezpieczeństwa energetycznego oderwane od polityki regionalnej nie daje możliwości jego wzmocnienia po racjonalnych kosztach i nie pozwala na racjonalne wykorzystania OZE;
- Regiony mają silnie zróżnicowane potrzeby i warunki rozwoju OZE na swoim terenie;
- Istnieją techniczne warunki do efektywnego ekonomicznie i bezpiecznego wzrostu mocy i udziałów OZE w regionalnych i krajowych bilansach energetycznych;
- Istnieją instrumenty finansowe zintegrowanego planowania wykorzystania zasobów OZE na szczeblu regionów, ale brakuje instrumentów koordynacji;

- Przedsiębiorstwa energetyczne powinny znacznie bardziej wiązać swoje plany rozwoju z planami rozwoju samorządów terytorialnych;
- Poprawa regionalnego i lokalnego bezpieczeństwa energetycznego wymaga zmiany sposobu wdrażania PEP, uczynienia z OZE kluczowego elementu Pakietu klimatycznego UE i aktywnej postawy regulatora.

Jako następny wystąpił **Pan Bogusław Regulski, Wiceprezes Zarządu, Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie**, który na samym początku podkreślił znaczenie ciepłownictwa dla wytwarzania energii elektrycznej.

Prezes Regulski przedstawił aktualny potencjał ciepłownictwa systemowego (dane za rok 2008 według URE):

- Ilość podmiotów wytwarzających ciepło – 472;
- Moc zainstalowana – 61 456 MW;
- Moc wykorzystywana – 44 010 MW;
- Ilość systemów ciepłowniczych – 454;
- Długość sieci ciepłowniczych – 19 104 km;
- Produkcja ciepła ogółem – 396 622 TJ;
- Produkcja ciepła w kogeneracji – 250 675 TJ;
- Ciepło dostarczone do sieci ciepłowniczych – 288 051 TJ;
- Ciepło dostarczone odbiorcom – 254 165 TJ.

Następnie prelegent poruszył kwestie związane z wytwarzaniem energii elektrycznej w kogeneracji. Zwrócił uwagę, że w Polsce tylko 16 % energii elektrycznej produkowane jest w kogeneracji (w Danii prawie 60%). Ostrożne szacunki wskazują, że istniejące systemy ciepłownicze dają możliwość zainstalowania nawet 3000 MWe urządzeń kogeneracyjnych. Wieloletnie doświadczenia wskazują, że budowa nowych źródeł kogeneracyjnych nie miała i nadal nie ma wystarczającego pozytywnego klimatu biznesowego, przede wszystkim z racji często zmieniających się warunków legislacyjnych – likwidacja umów wieloletnich, zniesienie preferencji dla energii elektrycznej z kogeneracji. Sytuacji nie poprawił nawet system świadectw pochodzenia dla energii z kogeneracji, chociaż w pewnym stopniu jest to krok w kierunku zmiany mechanizmów wsparcia w tym obszarze.

Dalej przedstawione zostały wyzwania stojące przed sektorem ciepłowniczym:

- Drastyczne ograniczenie emisji w procesie wytwarzania ciepła;

- Poprawa efektywności wytwarzania energii, a przede wszystkim rozwój kogeneracji;
- Wykorzystanie w ciepłownictwie energii odnawialnej;
- Obniżenie strat w przesyłaniu ciepła;
- Zmniejszenie zużycia ciepła przez budynki

oraz istniejące narzędzia zawarte w Ustawie Prawo energetyczne, którymi są:

- planowanie energetyczne w gminach;
- koncesjonowanie działalności przedsiębiorstw;
- regulacja administracyjna taryf dla ciepła.

W rezultacie prowadzonej polityki branża ciepłownicza doświadcza wielu problemów, wśród których zostały wskazane:

- niska jakość planowania i realizowania planów;
- słaba kondycja ekonomiczna przedsiębiorstw;
- brak zdolności inwestycyjnych;
- obniżanie bezpieczeństwa energetycznego.

Dodatkowe trudności rodzą aktualne regulacje prawne, ponieważ nie są ze sobą kompatybilne. Ciepłownictwo zawodowe objęte jest innymi uwarunkowaniami legislacyjnymi (np. ekologicznymi) niż „niezawodowe”, planowanie przestrzenne jest oderwane od planowania energetycznego, przepisy prawa budowlanego są niedoprecyzowane, nie ma systemowego rozwiązania w zakresie przebiegu infrastruktury ciepłowniczej oraz brakuje koordynacji wydatkowania pieniędzy publicznych.

W tej sytuacji sektor stoi przed koniecznością rozwiązania dylematu czy w celu zlikwidowania problemów powinno się zastosować mechanizmy regulacyjne czy rynkowe (przy jednoczesnym wyrównaniu warunków dla wszystkich podmiotów). Zdaniem Prezesa Regulskiego, jeśli nie uda nam się odpowiedzieć na to pytanie może nam się nie udać zrealizować celów Pakietu Klimatyczno – Energetycznego. Decyzje kierunkowe pozwolą uniknąć chaosu, który grozi stabilności działania przedsiębiorców, utratą bezpieczeństwa energetycznego odbiorców, powstaniem zagrożenia dla wypełnienia zobowiązań ekologicznych państwa, naruszeniem stabilności mikro i makroekonomicznej konsumentów ciepła oraz całej gospodarki, bałaganem na rynkach paliw, a także drastycznym pogorszeniem racjonalności wykorzystania energii i środków finansowych.

Komentując wystąpienie Prezesa Regulskiego **prof. Krzysztof Żmijewski, Społeczna Rada Narodowego Programu Redukcji Emisji**, zauważył, że ciepłownictwo ma w jednej kwestii przewagę nad innymi - jest jedynym sektorem, który wie jaki jest poziom dekapitalizacji majątku – jedynym, który wie jak jest źle. Pozostałe branże stoją w obliczu konieczności podejmowania strategicznych decyzji nie mając wiedzy dotyczącej stanu zużycia środków trwałych.

Prezes **Mazowieckiej Agencji Energetycznej, Pan Marek Palonka**, omówił rolę agencji w rozwoju lokalnej energetyki na Mazowszu – w regionie charakteryzującym się potężnym potencjałem i ogromną liczbą konsumentów.

Województwo Mazowieckie jest drugim co do wielkości, po Śląsku, konsumentem energii elektrycznej, ale wywarza jej zdecydowanie za mało w stosunku do potrzeb, w zdecydowanej większości z węgla. Zagęszczeniu linii przesyłowych wysokiego napięcia towarzyszy słaby rozwój linii przesyłowych w północnej i wschodniej części regionu. Problemy z lokalnymi sieciami rozdzielczymi dotyczą 40% mazowieckich obszarów wiejskich, w związku z tym istnieje konieczność pilnej modernizacji 35-40 letnich sieci w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw dla odbiorców końcowych. Niepokojący jest fakt, że tej sytuacji MAE napotyka na trudności we współpracy z dużymi przedsiębiorstwami energetycznymi, co nie tworzy sprzyjającego klimatu dla rozwoju inwestycji.

Główne cele MAE to m.in.:

- Podniesienie konkurencyjności regionu;
- Zwiększenie wykorzystania zasobów OZE (pozyskiwanie partnerów i środków) oraz poprawa efektywności energetycznej;
- Rozwój kompleksowego programu energetyki regionalnej;
- Zwiększenie dynamiki rozwoju regionu przy jednoczesnej poprawie bezpieczeństwa energetycznego;
- Zmniejszenie wydatków regionu na import energii.

Dla Agencji szczególnie ważne są kwestie związane z rozwojem energetyki na terenach wiejskich oraz z postępem w rolnictwie. W celu zaproponowania konkretnych rozwiązań i zidentyfikowania potrzeb, przedstawiciele instytucji nawiązują kontakty bezpośrednio z przedstawicielami władz gmin oraz z lokalnymi odbiorcami. Ze względu na fakt, że 80%

gmin w regionie nie posiada planów zaopatrzenia w energię, powstał projekt powołania w nich pełnomocników ds. energetyki. Istotnym zadaniem jest również włączenie lokalnych agencji w proces tworzenia Krajowego Planu Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych.

Prezes Palonka podkreślił, że w kwestii rozwoju energetyki lokalnej, OZE są szczególnie ważne nie tylko z powodu konieczności ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, ale również ze względu na fakt wykorzystania lokalnych zasobów i generowania nowych miejsc pracy. Konieczne jest również rozwiązanie problemów związanych z finansowaniem źródeł odnawialnych.

Dalej przedstawił możliwości rozbudowy, potencjał, korzyści oraz bariery ekspansji poszczególnych źródeł odnawialnych w regionie mazowieckim - biomasy, biogazu, geotermii, małej energetyki wiatrowej i energetyki słonecznej, a także priorytety związane z promocją rozwiązań energooszczędnych, którymi są:

- Wysokosprawne wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej w źródłach rozproszonych;
- Nowoczesne oświetlenie źródłem oszczędności;
- Negocjacja taryf lub możliwość zmiany dostawcy energii.

Prezes Palonka wspominał również, że jednym z celów MAE jest implementacja w regionie technologii „waste-to-energy”.

Aby zrealizować lokalne cele rozwoju polityki energetycznej, samorzady powinny aktywnie włączyć się w realizację zadań, uwzględnić energetykę w swoich priorytetach inwestycyjnych oraz starać się uzgadniać swoje plany z działającymi na danym obszarze przedsiębiorstwami energetycznymi.

Podstawowymi aspektami regionalnej polityki energetycznej powinny być m.in. wykorzystanie OZE, zwiększenie efektywności energetycznej w instytucjach lokalnych i MŚP oraz lokalne planowanie energetyczne. Prawo energetyczne powinno jasno określać odpowiedzialność organów samorządowych za przygotowanie regionalnych założeń oraz planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, a także metody egzekwowania wynikających z tego obowiązków ustawowych. W kwestii planowania energetycznego szczególnie ważne jest określenie wzorcowej roli administracji samorządowej w zakresie efektywności energetycznej. Gminy powinny realizować

obowiązek sporządzania planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz opracowywać programy energetyczne w dłuższej perspektywie czasowej. Na zakończenie Pan Marek Palonka przedstawił działania zaplanowane przez MAE do końca 2013 roku oraz możliwości finansowania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego.

Część prezentacyjną debaty zakończyło wystąpienie **Pana Rudolfa Borusiewicza, Sekretarza Generalnego Związku Powiatów Polskich**, który zauważył, że w kwestii rozwoju energetyki samorządy nie mają doświadczenia i muszą opierać się na pomocy ekspertów.

Powiaty i gminy mają ogromny potencjał również w kwestii realizacji priorytetów związanych z rozwojem energetyki. Związek Powiatów Polskich stara się wspierać samorządy w podejmowaniu konkretnych działań. W tym celu nawiązuje współpracę z ekspertami z kraju i zagranicy. ZPP postuluje utworzenie w powiatach stanowiska pełnomocnika ds. energetyki, prowadzi portal informacyjny oraz organizuje konferencje naukowe. Aby zaangażować samorządy terytorialne w proces implementacji polityki energetycznej należy uporządkować system prawny oraz wskazać jasne zasady funkcjonowania, a przede wszystkim dostarczyć urzędnikom fachowej wiedzy i informacji, wspierać gminy w weryfikacji potrzeb, pokazać korzyści płynące z realizacji konkretnych zadań.

W chwili obecnej wiele działań jest wstrzymywanych ze względu na brak mechanizmów prawnych broniących się ekonomicznie oraz trudności związane z finansowaniem konkretnych inwestycji. Najważniejsze jest jednak samo podjęcie działań, ponieważ jeżeli tego nie zrobimy za nasze błędy i zaniechania będą musiały odpowiedzieć przyszłe pokolenia.

CZEŚĆ DYSKUSYJNA:

Pierwszy głos w dyskusji zabrał **prof. Krzysztof Żmijewski, Społeczna Rada Narodowego Programu Redukcji Emisji**, który zaproponował najważniejsze tezy wynikające z prezentacji wszystkich prelegentów (patrz: STRESZCZENIE KIEROWNICZE). Zwrócił również uwagę, że proces budowy elektrowni i procedury z nim związane są

bardzo długie, stąd jedyną szansą na zapewnienie dostaw, sukces derogacji oraz realizację celów Pakietu Klimatyczno – Energetycznego jest nie tylko kupowanie małych źródeł, ale również budowa energetyki rozproszonej.

Pan Ryszard Śnieżyk, Szkoła Wyższa im. B. Jańskiego w Warszawie przedstawił następujące refleksje:

- Niektóre działania ciepłownictwa są mało sensowne i bezpodstawne;
- Kogeneracja i generacja rozproszona są bardzo kosztowne;
- W kwestii ciepłownictwa - rozrzutnością jest budowa w miastach systemów kogeneracyjnych, ponieważ latem nie ma zapotrzebowania na ciepło;
- Ciepłownictwo jest źle zarządzane, ponieważ firmy oferują ciepło w bardzo zróżnicowanych cenach, nawet w obrębie jednego miasta, ponadto niektóre firmy zrzucają koszty na klientów.

Dalej głos zabrał **Pan Józef Lewandowski reprezentujący Wielkopolską Agencję Zarządzania Energią Sp. z o.o.**, który podkreślił wartość merytoryczną spotkania. Przedstawił również potencjał i możliwości rozwoju energetyki rozproszonej w Wielkopolsce (potencjał tworzy tu 2 500 gmin oraz 370 powiatów).

Władze samorządowe mogą wspierać państwo w rozwiązywaniu wielu problemów, w tym również energetycznych. Są skutecznym i rzetelnym partnerem w realizacji zadań, a także mogą partycypować w finansowaniu inwestycji. Wprawdzie zakres kompetencji regionów pozwala głównie na podjęcie działań rozproszonych, ale opartych na kilkunastu tysiącach doświadczonych inwestorów – trzeba to wykorzystać.

Pan Lewandowski zaprezentował następujące tezy:

- Powinien zostać powołany krajowy koordynator dla energetyki rozproszonej (np. KAPE) oraz regionalni koordynatorzy;
- W kolejnym okresie finansowania UE priorytetami dla Polski powinno być rozwój OZE i przedsiębiorczości;
- Obowiązek przyłączeń OZE powinien zostać uregulowany ustawowo.

Pan Jerzy Majcher, Mott MacDonald Polska Sp. z o.o. wystąpił z następującymi postulatami:

- Powinny być rozwijane mechanizmy wsparcia dla inwestorów. Takim mechanizmem mogłyby być np. źródła regionalne. Za budowę źródła regionalnego przedsiębiorstwo powinno dostawać premię od firmy przesyłowej;
- Powinniśmy przejść na system opłat węzłowych;
- Ograniczenia prawne można obejść lub pokonać, jeśli jest się rzeczywiście zdeterminowanym – nie muszą one być przeszkodą dla inwestycji;
- Zdolność rozwoju natury do celów energetycznych powinna być chroniona.

Kolejną osobą, która zabrała głos w dyskusji był **Pan Marek Kowalski, PKPP Lewiatan**. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na problem nieefektywnych inwestycji (np. 193 MW energii elektrycznej z biomasy w Elektrowni Połaniec, gdzie sprawy inwestycyjne są wyjątkowo niejasne). Miał również wątpliwości dotyczące wystąpienia Prezesa Palonki dotyczące: kwestii 16 mln za 1 MW biogazowni, co zdaniem Pana Kowalskiego jest wygórowaną ceną; powodów, dla których MAE zdecydowało się w kwestii spalania śmieci na firmę D4 – projekt amerykański, nie sprawdzony w Europie; a także dlaczego w projektach MAE jako jednostka występują gminy, pomimo tego, że większość decyzji zapada na szczeblu powiatowym.

Zauważył również, że:

- tylko ze śmieci komunalnych metodą termicznego przekształcania można uzyskać 24 TW energii, drugie tyle z biogazowni;
- cele Pakietu Klimatyczny – Energetycznego trzeba potraktować jako szansę;
- w Polsce nie ma dobrze wykształconej instytucji społeczeństwa obywatelskiego, dlatego planowanie energetyczne na szczeblu samorządów może nie być proste.

Pan Marek Palonka, Mazowiecka Agencja Energetyczna Sp. z o.o. odpowiedział na pierwsze pytanie, że przedstawił koszty, które rzeczywiście otrzymał w ofertach. W kwestii wyboru firmy D4 skonstatował, że był to tylko przykład jednej z rozważanych technologii. Na pytanie o decyzyjność poszczególnych organów samorządowych dał odpowiedź, że mówił o gminach, ponieważ to one mają w swoich obowiązkach plany zapotrzebowania energetycznego.

Pan Krzysztof Sadowski, „Elektrociepłownia Białystok” SA zwrócił uwagę na problemy z dostępem rynku ciepłowniczego i prawem dostępu do sieci. Dodał również, że

aby urynkować ciepło należy najpierw zrobić porządek w systemie – powinno być to zadanie dla rządu.

Następnie głos zabrał **Pan Włodzimierz Pomierny, Mazowiecka Agencja Energetyczna Sp. z o.o.** zaznaczył, że powinniśmy wykorzystać lokalne możliwości, ponieważ to właśnie one mogą pozwolić na domknięcie bilansu energetycznego państwa. Potwierdził również, iż to właśnie gminy są odpowiedzialne za regionalne planowanie i inwestycje energetyczne.

Pan Pomierny zauważył problem związany z koniecznością zwrócenia uwagi na analizy i właściwe rozpoznanie potrzeb, zastosowanie najbardziej optymalnych rozwiązań. Postulował także wsparcie systemowe dla „waste-to-energy” oraz położenie akcentu na budowę inteligentnych sieci (smart grid).

Pan Jarosław Olszak, Politechnika Warszawska podkreślił braki w polskim systemie edukacji, który nie kształci kompetentnych kadr. Poza barierami kompetencyjnymi zwrócił uwagę na stojące przed sektorem bariery inwestycyjne - długie i niejasne procedury doprowadzają do sytuacji, w której pieniądze często nie trafiają tam, gdzie są naprawdę potrzebne. Zauważył również, że w dużym zakresie obniżyć emisję w transporcie można poprzez likwidację korków.

Pan Robert Lipka, TNS (Telecommunications Networks and Systems) Sp. z o. o. przedstawił następujące tezy:

- W kwestii ekologii – na pierwszym miejscu powinien być rozwój małej retencji;
- Torfowiska są bardzo dobrym depozytem tlenu węgla;
- Energetyka powinna być w Polsce widziana nie przez pryzmat województw a regionów geograficznych;
- Działania samorządów terytorialnych trudno jest kontrolować
- Powinniśmy realizować działania bardziej długofalowe.

Pan Jacek Jaśkiewicz, Atmoterm, zaapelował o zwrócenie większej uwagi na rozwój projektów związanych z poprawą jakości powietrza.

Na konieczność zatrudnienia w gminach ekspertów lub dostarczenia samorządom kompetentnej i szerokiej wiedzy w zakresie energetyki zwrócił uwagę **Pan Andrzej Ciuk, EMEA Gateway**.

Dyskusję zakończyła refleksja **Pana Krzysztofa Bańki** dotycząca możliwości jakie dałoby zorganizowanie akcji sadzenia drzew - nie tylko działalibyśmy na rzecz poprawy jakości powietrza, ale i dostarczylibyśmy przyszłym pokoleniom zasobów biomasy.

ZAKOŃCZENIE:

Debatę podsumował **prof. Krzysztof Źmijewski, Sekretarz Generalny Społecznej Rady Narodowego Programu Redukcji Emisji**, który zauważył, że tematyka ma duże znaczenie, co podkreśla długa dyskusja i jej zakres, pomimo tego, że na sali zabrakło przedstawicieli Ministerstwa Gospodarki i Ministerstwa Środowiska.

„PEP 2030” zwraca m.in. uwagę na konieczność dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej oraz na zwiększenie zaangażowania gminnych władz w realizację priorytetów państwa związanych z polityką energetyczną. Istotnymi celami są modernizacja i rozbudowa sieci dystrybucyjnych, pozwalająca na poprawę bezpieczeństwa zasilania oraz rozwój energetyki rozproszonej wykorzystującej lokalne źródła energii.

Aby rozwijać energetykę lokalną konieczne jest stałe weryfikowanie potrzeb i analiza problemów. Trzeba prowadzić dyskusję jakie są najbardziej efektywne drogi realizacji zamierzeń, odpowiedzieć na pytanie w co konkretnie, gdzie i jak inwestować? Możliwości jest bardzo wiele, tylko należy je racjonalnie i efektywnie wykorzystać. Mamy nadzieję, że powyższy materiał pozwoli Państwu na rozwiązanie choć części dylematów stojących na drodze do rozwoju energetyki w aspekcie regionalnym.

Treść wszystkich prezentacji oraz relacja video dostępne są na stronach internetowych firmy Procesy Inwestycyjne Sp. z o.o.: www.proinwestycje.pl.

TEZY NADESŁANE PRZEZ UCZESTNIKÓW PO DEBACIE:

Niektóre aspekty regionalnej polityki energetycznej, Włodzimierz Pomierny, Mazowiecka Agencja Energetyczna Sp. z o.o.

Przedstawione poniżej uwagi starają się przede wszystkim uwzględnić najważniejsze zagadnienia istotne dla samorządów i instytucji lokalnych.

Regionalna polityka energetyczna powinna przede wszystkim dotyczyć następujących zagadnień:

- wykorzystanie **odnawialnych źródeł energii**,
- **zwiększenie efektywności energetycznej** w instytucjach lokalnych i MŚP,
- lokalne i regionalne **planowanie energetyczne**, audyty i polityki energetyczne.

Bardzo istotnym elementem wspomagania realizacji państwowej polityki energetycznej jest **aktywne włączenie się władz samorządowych** w realizację jej celów.

Niezmiernie ważne jest, by w procesach określania priorytetów inwestycyjnych przez samorzady nie była pomijana energetyka; należy dążyć zatem do **korelacji planów inwestycyjnych gmin i przedsiębiorstw energetycznych**.

Wiąże się z tym **konieczność poprawy stanu infrastruktury energetycznej**, w celu zapewnienia wyższego poziomu usług dla lokalnej społeczności, przyciągnięcia inwestorów **oraz podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności regionu**.

Dobre planowanie energetyczne jest jednym z zasadniczych warunków powodzenia realizacji polityki energetycznej państwa. Dlatego też należy wprowadzić takie zmiany do prawa energetycznego, aby była jasno określona odpowiedzialność organów samorządowych za przygotowanie lokalnych założeń i planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz metody egzekwowania wynikających z tego obowiązków ustawowych.

Oszczędność energii staje się koniecznym warunkiem rozwoju, dlatego też należy stworzyć jasny mechanizm aktywnego sterowania wydatkowaniem środków przeznaczanych na zwiększenie efektywności energetycznej.

Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionów i kraju powinno być realizowane przy maksymalizacji wykorzystania surowców krajowych (także lokalnych) i minimalizacji

wykorzystania surowców importowanych, ze szczególnym uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii.

Uwagi szczegółowe:

1. Należy określić wzorcową rolę administracji samorządowej w zakresie efektywności energetycznej, która jest uwarunkowana posiadaniem odpowiednich uprawnień i narzędzi do kreowania lokalnej polityki energetycznej oraz do wpływania na infrastrukturę sieciową mediów.
2. Prowadzenie polityki energetycznej w wymiarze lokalnym należałoby oprzeć na określonym już w Prawie energetycznym (ale nieskutecznie egzekwowanym) wymogu sporządzania przez gminy założeń i planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz opracowania programów energetycznych dla powiatu i województwa w dłuższej perspektywie czasowej.
3. Wzorcową rolę administracji rządowej i samorządowej powinna być realizowana poprzez wyższe niż normalne standardy energetyczne nowych inwestycji oraz posiadanych obiektów.
4. Lokalne systemy energetyczne powinny – w miarę możliwości – maksymalnie wykorzystywać lokalne zasoby energetyczne, w tym głównie OZE, traktowane w sposób równoprawny, bez uprzywilejowania jednych źródeł kosztem innych.
5. Należy pilnie rozważyć wzbogacenie obecnie funkcjonującego systemu certyfikatów, o inne instrumenty wspierania produkcji energii z OZE. **System traktujący na równi wszystkie technologie nie ma sensu.** Należy zaadoptować system „feed-in tariffs”, który jest przyjazny dla inwestorów, dla banków i dla płatników, czyli społeczeństwa finansującego rozwój energetyki odnawialnej. System ten zapewnia długoterminowe gwarancje inwestorom oraz pozwala na modyfikowanie strategii bez naruszania ich praw nabytych.
6. Należy stworzyć system promujący **energetyczne wykorzystanie odpadów komunalnych oraz osadów ściekowych**, jest to szczególnie istotne dla samorządów.

7. Powinna być stworzona możliwość pełnej **komunalizacji oświetlenia ulicznego**, aby stworzyć realne szanse na redukcję zapotrzebowania energii w tym zakresie.
8. Powinna być założona **samorządowa własność dystrybucji energii elektrycznej oraz dystrybucji ciepła** tak aby zapewnić trwały wpływ konsumentów na koszty dostarczania energii.
9. Skojarzone wytwarzanie energii powinno być wymuszone poprzez stanowienie prawa, zapewniającego zdecydowane preferencje ekonomiczne. Podobne rozwiązanie prawne powinno dotyczyć wytwarzania „chłodu” (trójgeneracja w analogii do kogeneracji).
10. Należy prawnie ustanowić wysokie wymagania energetyczne dla nowego budownictwa zapewniając przy tym preferencję dla korzystania z ciepła sieciowego.
11. Należy wprowadzić mechanizmy zabezpieczające interesy mieszkańców w sytuacjach, gdy słabe finansowo gminy nie mogą udźwignąć dużych kosztów modernizacji ciepłowni (czy też budowania elektrociepłowni), będą oddawały rynek niezależnym firmom.
12. Należy wymusić zmiany struktury wytwarzania ciepła sieciowego w dużych miejscowościach na rzecz **spalarni odpadów i kogeneracji**.
13. Należy wspierać działania zmniejszające zapotrzebowanie na paliwa płynne (paliwa alternatywne, alternatywne technologie).
14. Należy umożliwić samorządom przyjęcie roli współdecydenta w zakresie tworzenia programów energetyki systemowej, zwłaszcza w aspektach mających wpływ na jej koszty (np. plan rozwoju sieci, lokalizacja źródeł produkcji prądu).
15. **Wspieranie rozwoju energetyki rozproszonej (z wyłączeniem energetyki wiatrowej) powinno być domeną polityki regionalnej.** Powinny być na ten cel wygenerowane, proporcjonalnie do konsumpcji energii, środki finansowe (z opłat za CO₂, opłat zastępczych za energię odnawialną).

16. Należy wprowadzić wyraźne zapisy umożliwiające preferencje w dofinansowywaniu wytwarzania z OZE w obszarach ochrony środowiskowej (Natura 2000), rekompensujących uciążliwości dla takich obszarów.
17. Należy zapewnić **większy udział samorządów w tworzeniu planów rozwoju sieci w poszczególnych województwach.**
18. Należy określić sposób i wymóg stosowania przez samorzady **priorytetu wykorzystania energii z odpadów komunalnych oraz ścieków**, a także stawiania w koncesjach wymogu wytwarzania ciepła w **kogeneracji** wszędzie tam, gdzie istnieją systemy centralnego ogrzewania.
19. Należy stworzyć warunki do **premiowania regionów** najintensywniej rozwijających energetykę odnawialną oraz energooszczędność.
20. Należy stworzyć warunki do komunalizacji oświetlenia aby umożliwić samorządom wpływ na koszty oświetlenia, albo określić zunifikowane koszty oświetlenia, tak aby spółkom energetycznym opłacało się optymalizowanie kosztów ich eksploatacji.
21. Należy wprowadzić współodpowiedzialność samorządów (poprzez zróżnicowane opłaty regionalne) za obniżanie zapotrzebowania szczytowego jako jednego z głównych elementów cenotwórczych energii elektrycznej.

Samorzady powinny mieć wyraźny wpływ na kształtowanie krajowej polityki energetycznej. Natomiast w sprawach kształtowania polityki energetycznej w obszarze odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej, energetyki rozproszonej (np. tworzenia tzw. „wysp energetycznych”), regionalnego planowania energetycznego głos samorządów lokalnych powinien być równie ważny jak władz centralnych.